

Het gemengde bedrijf nieuwe stijl komt eraan

De samenwerking tussen akkerbouwer en melkveehouder is vaak beschreven en becijferd. De 20.000 euro voordeel is voor slechts enkelen reden om de grondexploitatie gezamenlijk uit te voeren. "De samenwerking is vooral ideaal om op langere termijn gemakkelijk en relatief goedkoop te kunnen groeien", denkt Lubbert van Dellen van AVM Accon.

Ing. Alice Booij

Hoe vaak heb je als rundveevoorlichter gesproken met je akkerbouwcollega? Wanneer heb je voor het laatst de kansen en bedreigingen van beide sectoren naast elkaar gelegd? Vast en zeker niet vaak. Als specialist, vertegenwoordiger of voorlichter ben je niet gewend over de heg te kijken naar een andere sector. Dat doen akkerbouwers en melkveehouders eigenlijk ook niet. Toch is het aan te bevelen deze brug te slaan. 1 + 1 kan namelijk vrij simpel 3 worden. "Het gemengde bedrijf nieuwe stijl heeft dé toekomst", weet Lubbert van Dellen, marktdirecteur bij AVM Accon. "De wetgever stimuleert het zelfs, vooral omdat het werkelijk gezamenlijk gebruik is waarbij de afstand tussen bedrijven klein is. Het maakt bovendien de kringloop gesloten."

LUBBERT VAN DELLEN

"Samenwerken is extra nodig als de derogatie gaat dalen naar 200 tot 210 kilo stikstof per hectare."

Alle grond in één maatschap

Grondruil tussen akkerbouwer en melkveehouder is gemeengoed. De akkerbouwer kan zijn bouwplan en dus areaal verruimen om hoogsaldogewassen te telen en de melkveehouder heeft meer plaatsingsruimte voor mest en kan zo de mestafvoerkosten verminderen. Met de hoge prijzen voor graan momenteel is het vrij logisch dat het hierbij voorlopig blijft. Maar wie niet alleen operationeel denkt, maar ook op langere termijn en strategisch, kan nog beter een stap verder gaan, geeft Van Dellen aan. "Stop alle grond in een gemeenschappelijke maatschap onder één UBN-nummer." Hierdoor neemt het bedrijf meteen fors in omvang toe. Melkveeouders kunnen zo bijna onbeperkt groeien omdat er genoeg plaatsingsruimte voor hun mest is. Akkerbouwers kunnen hun bouwplan naast verruimen ook verlichten en ze maken het overschot in mestplaatsingsruimte dat ze hebben ten gelde. "Ze benutten normaal maar 25 procent van deze plaatsingsruimte, ongeveer 50 kilo stikstof per hectare. Ze willen ook niet meer mest hebben omdat dat in praktijk blokkeert. Je wilt niet dat granen gaan legeren of de winbaarheid van suikerbieten terug loopt", weet Van Dellen. "Maar als het één bedrijf is, kan deze grond wel voor honderd procent meetellen." Daarna kan de drijf- en kunstmest naar eigen inzicht verdeeld worden over het complete bedrijf. "De akkerbouw kan zo bijvoorbeeld meer met kunstmest werken omdat het minder structuurbederf geeft en de melkveehouder bemest dan met drijfmest", noemt Van Dellen als voorbeeld. "Daarmee kan de melkveegrond ook intensiever benut worden, meer ruwvoer per hectare telen en zal er meer grond overblijven voor akkerbouwproducten. Het totale saldo van de grond komt hoger uit dan bij ieder

apart. De mestwetgeving moet op bedrijfsniveau kloppen, niet op perceelsniveau."

Van Dellen vat ook de administratieve voordelen samen: "Geen derogatie, geen aan- en verhuur van grond en geen aan- en afvoer van mest. Dit zijn net de drie zaken waarbij het fout gaat met de toeslagrechten. Door de grond in één maatschap te brengen, worden deze problemen voorkomen." Maar dan ben je als melkveehouder de derogatie kwijt? "Ja, maar uiteindelijk krijg je er veel meer plaatsingsruimte voor terug."

Toeslagrechten blijven bij de eigenaar

Ook de toeslagrechten zijn vaak een heet hangijzer. Elk bedrijf heeft ten slotte zijn eigen rechten opgebouwd, waarom zou je die in één pot doen? Vanaf afgelopen voorjaar zijn deze toeslagrechten omgeslagen per hectare. Zowel de melkpremie als de suikerrechten zitten vast aan de grond en die blijven dus bij de eigenaar. De gezamenlijke exploitatie zegt iets over het grondgebruik, het eigendomsrecht blijft gewoon bij de individuele ondernemer, geeft Van Dellen aan. "En dus ook de toeslagrechten. Je regelt de verdeling van de toeslagrechten in het samenwerkingscontract, daar wijzigt niets aan de situatie zoals die was."

En ook als er onverhoopt toch een korting optreedt (men moet tenslotte aan wel achttien voorwaarden voldoen), doordat één van de partners zich niet aan de regels houdt, kan in het contract beschreven staan dat de betreffende ondernemer dat verlies zelf draagt. "Bij boetes gaat het om een percentage van de totale bedrijfstoeslag, dat loopt flink op. Een melkveebedrijf met 2 miljoen kilo melk ontvangt zo'n 80.000 euro, een akkerbouwer met 150 hectare 25.000 euro en meer als er zetmeelaardappelen bij betrokken zijn."

Groeikansen voor beide sectoren

Maar samenwerken in grond geeft vooral armslag voor ondernemers die willen groeien, benadrukt Van Dellen. Groeien op eigen hectares heeft zijn beperking, uitbreiden is kostbaar en gaat ten koste van andere investeringen. Samenwerken betekent simpelweg meer grond.

Co-vergister verdubbelt meerwaarde samenwerking

Een co-vergister maakt de voordelen van samenwerking tussen akkerbouw en melkveehouder nog groter. Digestaat, het afvalproduct van de vergister, hoeft niet afgevoerd te worden en kan op eigen grond geplaatst. "De warmte van de vergister kan gebruikt worden om digestaat in te drogen, tot korrel te maken en dan is het een soort kunstmest", geeft Van Dellen aan. "Dan kan de akkerbouwer het heel gemakkelijk gebruiken. Het is een zeer uniform en waardevol product en met de voordelen van dierlijke mest, maar het is gemakkelijker te verdelen zonder structuurbederf en gemakkelijker op te slaan en dus kan het uitgereden worden op het meest groeizame moment."

De melkveehouder heeft slechts een beperkt gedeelte nodig voor de voederwinning, maar heeft wel genoeg areaal om al zijn mest te plaatsen, zonder rompslomp. "Dat werkt extra prettig als derogatie gaat dalen naar 200 tot 210 kilo stikstof per hectare", verwacht Van Dellen. De akkerbouwer kan deze 'papieren' hectares echt benutten in zijn bouwplan. Bijvoorbeeld om de aaltjesdruk te verminderen door een ruimer bouwplan op te zetten, een heikel onderwerp naar de toekomst. Daarnaast ziet Van Dellen ook mogelijkheden voor het verbouwen van eiwitrijke gewassen voor de melkveehouderij. "De eiwitbronnen in het buitenland worden duur omdat ze moeten wedijveren met energiegewassen. Op deze manier kun je binnen het bedrijf zelfs zelfvoorzienend worden," noemt de marktdirecteur als verdere samenwerkingsmogelijkheid. Van Dellen ziet de samenwerking vooral ontstaan bij grote bedrijven, melkveeouders met meer dan twee miljoen kilo melk en akkerbouwers met meer dan 150 hectare. "Deze melkveeouders werken al akkerbouwmatig met hun land en de akkerbouwers kijken verder naar de toekomst en zoeken verse grond om hun bouwplan te verlichten." Maar ook melkveeouders die een bedrijf met duizend koeien willen opzetten, zien wat in deze plannen. "Zij houden zich bezig met koeien melken en de akkerbouwer doet de voederwinning. Op papier is het één geheel en dat maakt het milieutechnisch helemaal geaccepteerd."